

2023, 12 (1), 496-509 | Araştırma Makalesi

Peter Ackroyd'un Londra Yanıyor Adlı Eserinde Akademisyen Tiplemesi

Aytaç ÖREN¹

Öz

Çağdaş İngiliz edebiyatının önemli isimlerinden Peter Ackroyd'un kurmacalarında edebiyatla örülü mekânsal bir bellek öne çıkar ve mekân olarak kendi geçmişi ile bir şehir ve onun yarattığı karakterler kurmacalarında geçmiş ile şimdi arasında kurulan bir bağla varlık kazanır. Bu bağlamda onun ilk ama aynı zamanda sonraki eserlerinin bir prototipi olan *Londra Yanıyor*, farklı bölüm açılışları ile küçük hikayelerden ana bir hikâyeye yol alır. Her bölümle her bir kurmaca karakterinin Londra yaşamı, bilinçli bir şekilde mercek altına tutulur. Kitabın olay örgüsü, her bir olayın diğer bir olayla görünmeyen veya önemsiz gibi görünen etkili bir ilişkiler bütünü üzerine kurulur. Farklı ve ilginç karakterler, yüzyıllar ötesindeki yazar ve eserlerinin hala yankılandığı Londra'nın gizemli geçmişine kök salarak hayat bulmuş gibidir. Bunların içinde Cambridge'de akademisyen Rowan Philips, Ackroyd'un özellikle kurmaca içinde oynadığı ve böylelikle dikkat çektiği bir ana karakterdir. Rowan, 1666 meşhur Londra Yangını'nın hala sönmeyen bir ateşi olarak okur karşısına çıkar ve görünen kişiliğinin gerisinde görünmeyen güçlü bir üst kimlikle diğer karakterler üzerinde baskındır. Onun, her bir karakterin yaşamına gizli ve dolaylı ama aynı zamanda olumsuz ve kasıtlı bir etkisi vardır. Bir tarafta başarılı, entelektüel, alanına hâkim ve geleceği parlak akademisyen Rowan diğer tarafta da Londra'da cinsel hazlarının peşinde koşan, erkek düşkünü, yalancı, farklı rollere kolayca bürünebilen, toplumsal sorumluluk ve merhametten yoksun, kısacası insani değerlerin yozlaştığı bir Rowan vardır. Rowan'ın bu ikinci ama asıl kişiliği, Cambridge'den daha çok Londra'da depresir ve Londra gibi aydınlığın yarattığı korkunç karanlığın temsilcisidir. Ackroyd, bu sıradışı tiplemesi ile toplumda yer edinmiş üniversite ve akademisyen bakışını adeta yıkar ve onun yerine açık hava hapishanelerine benzettiği bir üniversiteyi ve bilgiyi vampirce emen, kendi haz ve doyumunu için her şeyi yapa(bile)n bir tiplemeyi koyar. Edebiyatın alışkanlık kırma işlevini ustaca kullanan Ackroyd, günümüz akademisyen kimliğini farklı uç noktalara çekerek sorgular ve kurmaca yoluyla insanların gözündeki saygın ve imrenilen akademisyen algısını derinden sarsmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Peter Ackroyd, Londra Yanıyor, Karakter Tiplemesi, Akademisyen, Londra

Ören, A. (2023). Peter Ackroyd'un Londra Yanıyor Adlı Eserinde Akademisyen Tiplemesi . *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12 (1), 496-509 . <https://doi.org/10.15869/itobiad.1244717>

Geliş Tarihi	30.01.2023
Kabul Tarihi	21.03.2023
Yayın Tarihi	31.03.2023
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, İstanbul, Türkiye, aytac.oren@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4208-548X

2023, 12 (1), 496-509 | Research Article

Academician Typology in The Great Fire of London by Peter Ackroyd

Aytaç ÖREN¹

Abstract

In the fictions of Peter Ackroyd, an important name of the contemporary English literature, a spatial memory woven with literature comes to the fore, and a city with its past as space and the characters it creates come into existence in these fictions. In this context, *The Great Fire of London*, his first novel but also a prototype for his later ones, proceeds from small stories to a main story with different chapter. The plot is based on an invisible effective set of relationships of each event with another event. Different and interesting characters seem to have come to life, rooted in the mysterious past of London, where its authors and their works have still resonated over the centuries. Among them, Rowan Philips, a Cambridge academician, one of the main characters, appears before the reader as the still unquenchable fire of the famous 1666 Fire of London, and with a strong upper identity not appearing behind his visible personality. He has a hidden, indirect, but also negative, deliberate effect on each character's life. On the one hand, there is a Rowan, a successful, intellectual, competent and bright academician; on the other hand, there is another Rowan pursuing his sexual pleasures, a man-loving, liar, easily taking on different roles, lacking social responsibility and compassion with corrupted human values. Rowan is a representative of the terrible darkness created by the light like London. With his Rowan typology, Ackroyd almost destroys the acceptance of universities and academicians that have gained ground in the society, and replaces them with both open-air prisons that absorb information mercilessly and a character that can do/does everything for his own pleasure and satisfaction. Using the defamiliarization function of literature skillfully, Ackroyd questions today's academic identity by pulling it to different extremes and deeply shakes the perception of respected and enviable academicians in the eyes of people through fiction.

Keywords

Peter Ackroyd, The Great Fire of London, Character Typology, Academician, London

Ören, A. (2023). Academician Typology in The Great Fire of London by Peter Ackroyd . *Journal of the Human and Social Science Researches* , 12 (1) , 496-509 . <https://doi.org/10.15869/itobiad.1244717>

Date of Submission	30.01.2023
Date of Acceptance	21.03.2023
Date of Publication	31.03.2023
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Asst. Prof., University of Health Sciences, Department of Foreign Languages, Istanbul, Türkiye, aytac.oren@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4208-548X

Giriş

Peter Ackroyd (d. 1949, Londra), günümüz İngiliz edebiyatının en renkli, en verimli ve en yönlü yazarlarından biridir. Cambridge Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra Yale Üniversitesi'nde ayrıca bir süre eğitimine devam etmiştir. Kendini Londra ile özdeşleştiren, onun kültür ve tarihine odaklanan postmodern bir roman ve biyografi yazarı olarak daha çok öne çıkmasına rağmen farklı yan uğraşları ile de ünlüdür. Mesela, edebiyat ve film eleştirmenliği, editörlük ve radyo programcılığı gibi farklı kimliklere sahiptir. "Kraliyet Edebiyat Topluluğu"nun bir üyesidir. *Spectator*'ın editörlüğünü ve uzun bir süre *Times* dergisinin baş kitap eleştirmenliğini yapmıştır. Birçok ödülün de sahibidir. Şaşırtıcı sayıda eserleri geniş bir yelpaze sunar. Kurmaca kitapları, kurmaca olmayan çalışmaları, çocuklara yönelik çalışmaları, tiyatro eserleri ve televizyon belgeselleri ile İngiliz edebiyat dünyasında çok yönlü bir profil çizer ve İngiliz tarihi zenginliğini, özellikle edebi mirasını modern bir anlayışla yan yana getiren bir kişilik olarak göze çarpar.

Ackroyd'u diğerlerinden oldukça farklı kılan edebi yanı, neredeyse yazdığı tüm kitaplarında önemli tarihi bir olayı o dönemin tanınan tarihsel bir kişiliğiyle zamanımıza aktarması, eskiyi yenide canlandırmasıdır. Yaşanılan mekânı kendi tarihsel dokusuyla ve kendini oluşturan geçmişiyle okura vermesidir. İçinde bulunduğumuz anın muazzam ama görünmeyen belleğine, bilhassa İngiliz edebiyatıyla iç içe geçmiş Londra'nın çarpıcı tarihini vererek ilginç bir pencere açar. Eserlerinde öne çıkan Londra ve İngiliz edebiyatı, çok eski zamanlardan bu yana birbirlerini etkileyen ve şekillendiren iki ayrılmaz kavramdır (Chalupsky, 2016, s. 17). Ackroyd, Londra'nun edebi temsillerinin, şehri hayal etmede ve anlamada özellikle önemli bir yardımcı unsur olabileceğine ve "aynı zamanda anlatının uzamsal ve zamansal düzenlemeleri aracılığıyla oluşturulan bir dizi temsil" (Ball, 2004, s. 19) olduğuna inanır. Londra'nın büyük yazar ve eserleri sanki zaman atlamış ve o geçmişte yaşanılanlar şimdileşmiştir. Gerçek ve kurgunun birbiri ile sıkı bir dokunuşu vardır. Zaman, geçmişten şimdیه bir köprü kurar. Mekân ise var oluşunu bu tarihsel köklerden alır. Yaşanılan an, bizim farkına varamadığımız ve içinde kaybolduğumuz büyük bir bellektir. Ackroyd, zamanı Londra'nın geçmişi ile yan yana getirir. Tarihsel olayları, bu olayların içindeki kişileri, günümüz anlatımlarıyla ve geçmişine de işaret ederek kendine has tarzıyla hikâyeleştirir. Londra, Ackroyd için bütünüyle kavranamayan yarı taş yarı beden bir labirenttir ve bu labirent sürekli bir değişim ve genişleme halindedir (Ackroyd, 2003, s. 2).

Bu bakımdan ilk romanı *Londra Yanıyor*, Peter Acroyd'un nasıl bir kurmaca yazarı olduğunun ve olacağıın ilk işaretini vermesi bakımından çok önemlidir. Londra'nın hayat bulup sanki bir ana karakter gibi görüldüğü, bu yer belleğin tarihinde yaşanılanların öykü ve karakterleri doğurup yönlendirdiği, kurmacanın gerçeklikle iç içe geçtiği, zamanın bulanıklaştığı ve yaşanılanların mekânın kavranılması güç belleğinde çözüldüğü / çözünemediği duygusunu uyandıran bir kurmacadır. Bu çerçevede, daha önceki tarihsel olayların esrarengiz tarihsel yankıları ve karakterlerin yüzyıllarla ayrılmış görünen tarih ötesi kimlikleri göze çarpar (Robinson, 2011, s. 31). Kitapta Charles Dickens'ın romanı *Küçük Dorrit*'in filmini çekmeye karar veren film yönetmeni Spenser, Ackroyd'un Londra'ya bakışını andıran bir tarzda Londra'nın karanlık ruhunu geçmişi ve şimdisi ile bir araya getirmeyi düşünür. Spenser gibi birbirinden farklı hikayeleri olan ve hayat karşısında kendini gerçekleştirmede zayıf kalmış karakterler, bir ana öykü etrafında toplanır. Geçmiş ile şimdi, mekân ile insan, edebiyat ile gerçek, insan içi ile dışı arasında kurgusal bir çatışma alanı oluşturulur. Bu alan içinde ana karakterlerden Rowan

Philips, Cambridge’de İngiliz Dili Edebiyatı Bölümü’nde çalışan, Dickens konusunda uzmanlaşmış Kanadalı, eşcinsel, roman yazarı ve başarılı genç bir akademisyen olarak okur karşısına çıkar. Ama bulunduğu yerin çok aşağılarında bayağı ve iğrenilecek bir hayatı vardır. Rowan, Londra’da aldığı evle içinde saklı tuttuğu ve frenlediği gerçek kimliğini yaşama peşindedir ve gerçek kişiliği de gece ışıklarıyla bir ateşe benzeyen Londra’da, yanan değil yakan olarak ortaya çıkar. *Londra Yanıyor*’da Ackroyd, çok farklı bir karakter olarak sunduğu Rowan tiplemesi ile okurun kafasında oluşmuş ve olumlu bir şekilde kalıplaşmış akademisyen algısını kurmaca dünyasından uzanarak altüst eder ve okurdaki akademisyene yönelik gerçeklikleri çok farklı bir pencereden sorgular.

Rowan Philips ve Akademisyen Tiplemesi

Londra Yanıyor, Ackroyd’un ilk ama bundan sonraki romanlarının ana hatlarını belirleyen ve onların yol haritasını çizen romanıdır. Ackroyd’un neredeyse tüm romanlarının nüvesinde “günümüzün çeşitli endişelerini ele almak için tarihsel ortamların beslediği karakterler ve bunlarla mekân ve geçmiş bağlantıları” (Keen, 2006, s. 176) vardır. Geçmiş adeta şimdide, fark ettirmeden, büyük bir etki alanıyla devam etmektedir. Özellikle Londra’nın Doğu Yakası mekân olarak öne çıkar çünkü Ackroyd’a göre şehrin doğu kısmı şehrin 19. yüzyıl İngiltere’sinin karmaşık sosyo-politik ve ekonomik mikro kozmosudur (Ackroyd, 2003, s. 665). Hem Londra hem de Ackroyd’un *Londra Yanıyor*’u, belirgin edebi doğası, durmadan genişleyen metinlerarası ve palimpsestik ağı içinde "mantıksal bir düzenlemeye sahip olmayan sonsuz bir metinler yığını" ve "herhangi bir kavrayış biçiminin ötesinde uzanan sonsuz bir çağrışımlar kütləsi" (Murray, 2007, s. 7) olarak karşımıza çıkar. Bu çağrışımlar şehrin sokaklarında dolaşmakta ve yaşayanlara nüfuz etmektedir. Romandaki karakterler de Londra’nın mekânsal belleğinde geçmişe ve edebiyatına açılan sanki gizemli kapılar gibi durur. Şimdideki bu gizemler, karakterlerin acıklı hikayeleri içinde çözümsüz kara noktalar olarak okura sunulur ve şehrin o okunmaz gizemi bir rüzgâr gibi okura dokunarak ama aynı zamanda içine işleyerek geçer. *Londra Yanıyor*’da Ackroyd’un kendisini çağrıştıran ana karakterlerinden Rowan Philips de bu esrarengiz karakterlerden biridir. Ancak o, 1666 Büyük Londra Yangını’nın günümüzde devam eden adeta görünmez bir ateşidir.

Kitap, arka planında Dickens, onun Londra’sı ve Viktorya dönemi ile günümüz şehri arasındaki çeşitli bağlantılar altında kurmaca karakterlerin hayatlarına odaklandığı için alışıl gelmiş bir Ackroyd’u, "geçmişini tanıdık bir temaya veya fikirler ağına bağlama ve ardından beklentileri bozma aracını" (Bardford, 2007, s. 82) örnekler. Bu karmaşık ağ içerisinde Rowan Philips karakteri bariz bir şekilde öne çıkar ve ana hikâyenin denge ve merkez unsuru olarak durur. Otuz yaşındaki erkek Rowan karakteri ile ilk kez kendisi hakkında genel bilgilerin verildiği dördüncü bölümde "irkilerek uyanırken" karşılaşırız ve geçirdiği gecenin ardından Rowan Philips’i özetleyen "yitirmek üzere olduğu kişiliğine tutunmaya çabalarken" (Ackroyd, 2002, s. 32) buluruz. Dickens konusunda uzmanlaşmış bu Kanadalı, eşcinsel, roman yazarı ve başarılı genç akademisyen, sanki Ackroyd’un parodik bir versiyonu olarak kurmacaya yansır (Onega, 1998, s. 27). Dickens üzerine yazıların dolu olduğu bir odada yaşını kendine sürekli hatırlatan Rowan, Cambridge’de İngiliz Edebiyatı Bölümü’nde başarılı bir akademisyen olarak görev yapmaktadır. Üzerinde çalıştığı Dickens’a yani "malzemesine" yakın olmak için Londra’da ev almış gibi görünse de eşcinsel olduğu için onu bu şehir kendine çekmiştir. Yaşamının büyük bir bölümünde sevgisiz kalan Rowan, olabildiğince sık cinsel ilişki peşindedir ve Londra’da bu arzularının peşinde daha özgürce gidebilmektedir (bkz.

Ackroyd, 2002, s. 33). Rowan'ın çocukluk ve gençlik yıllarında yaşadıklarına, ne olduğu açıkça anlatılmayan ruhsal ve duygusal büyük sıkıntılara sıkça göndermeler, kitapta yer yer göze çarpar ama bu geçmiş Londra'nın karanlık yanı gibi bir gizemdir ve görünmezdir.

Ackroyd için karakter ve şehir arasında son derece derin ve esrarengiz bir ilişki vardır. Şehrin elle tutulur varlığı kadar önemli bir şey de her karakterin her zaman şehre karşı kişisel bir tepki içermesidir ve her karakter kendi gerçekliğini, kendi şehri / Londra'sını yaratmaya çalışan kayıp bir ruhtur (Wolfreys, 1999, s. 100). Kendini Londra'da arayan ve şehre karşı kişisel bir tepkisi olan Rowan Philips buna tipik ama bir o kadar da olumsuz bir örnektir. Köken olarak Kanadalı olan Rowan Philips, İngilizceyi farklı aksanlarda kendini saklama ve bazı şeylerden kurtulma adına kullanır. Mesela, dördüncü bölümde gününü bir taraftan planlarken bir taraftan da cinsel anlamda kendini tatmin eder ve bu sırada önceden beraber olduğu ve telefon numarası verdiği bir genç onu arayıp görüşmek istediğinde hemen acil durumlarda işine yarayan İngiliz aksanına geçer. Çabukça üzüntülerini de dile getirerek yanlış numara olduğunu söyler. Adını bile hatırlamadığı bir günlük haz yaşadığı genci bir anda başından savar ve kendini özgür hisseder (bkz. Ackroyd, 2002, s. 35). Yine Tim ile ilk karşılaştığı zaman koyu Kanada aksanı ile konuşmaya karar verir ve ona Marshalsea Hapishanesi'ni sorar. Bu şekilde arzularından arınmış, kaybolmuş bir turist gibi davranır (bkz. Ackroyd, 2002, s. 39). Bir kimlik sorunu ve ait olduğu yere karşı kayıtsız bir ruh hali vardır. Edindiği her farklı kimlikle aslında tam oluşmamış ya da yanlış oluşmuş bir şahsiyet, bir kişilik bozukluğu sergilemektedir. Geçmişinin kendine sağladığı farklı kabiliyetleri kimlik değiştirmek için kullanmaktadır.

Freud'a göre çeşitli dürtülerinin veya cinsel ihtiraslarının doyumundan kendilerini yoksun bırakmayan ve diğer insanları karşılığında ceza görmedikleri sürece yalan, hile ve iftirayla incitmekte bir an bile tereddüt etmeyen sayısız uygar insan vardır (Freud, 2016, s. 41). Rowan Philips de son derece uygar görünen bu insanlardan biridir ve onda cinsel dürtü ve buna bağlı yalan birbirini tetikler konumdadır. Çünkü yalan onu maskelemekte, gerçek duygu ve isteklerini gizlemektedir. On dördüncü bölümde Tim'in kız arkadaşı Audrey ile yaşadığı sorunları konuşurken bile mevzuyu kendi bahsetmek istediği konulara hemencecik çeker. Ne Audrey'nin ne de Tim'in sorunu onun umurunda değildir. O, artık Tim'i arzular ve bunun için sözü ortak bir konudan kendi istediğine getirir:

“ Bak Tim, itiraf etmeliyim ki büyük bir ihtimalle ben de Audrey gibi biseksüellim.’
Yalan söylüyordu, Rowan bir kadınla yatmak şöyle dursun, hiçbir kadını öpmemişti bile. Yine de böyle söylemek daha yerinde görünmüştü.” (Ackroyd, 2002, s. 102)

Yalan, Rowan'ın çoktan alıştığı sıradan bir iş, hemen sapacağı bir kavşaktır. Yirmi ikinci bölümde Tim ona kızlarla bu işi hiç denedin diye sorduğu zaman bir iki kez denediğini söyler ama yan masalardan onları kimsenin dinlemediğinden de emin olmak için de çevresini kolaçan eder. Bundan hoşlandığını da ekler ama bütün bunlar yalandır (bkz. Ackroyd, 2002, s. 178). Rowan, hazları uğruna her şeyi mübah gören bir kişiliktir ve ona göre yalan bir şeyi elde etmenin ve gerçeklerden kaçmanın, gerçeklerle yüzleşmemenin en iyi yoludur. Çünkü yalan kişiye doğrunun çevresinde dolanma imkânı tanır, nesnelere açık ve dolaysız ilişki kurma güçlüğünden hatta tehlikesinden korur ve bu bağlamda kişinin ruhsal açıdan nesnelere (ötekilerin) üstesinden gelmek için bir gereklilik, onların kıyısından dolaşmanın, kafa kafaya çarpışmaktan kurtulmanın bir yoludur (Bilgili, 2017). Rowan için gerçek kendi içindeki koyu karanlık benliğidir ve

gerçeklikten yalanlarıyla kopardıkları onu besler ama doyurmaz.

Rowan Philips, yaşadığı an içerisinde kendi doğallığıyla var olan bir insan değildir. O, kendi içine saklanmış ve farklı bir bütünlüğe sahip bir karakterdir. Olaylar karşısında rol yapma yolu onun için çok cazip ve doğaldır. Marshalsea Hapishanesi'nin yerini sorduğu adam, bu adda bir cadde olduğunu ama böyle bir hapishane olmadığını söyler ve başka bir hapishaneyi tarif eder. Buna karşın Rowan onu en neşeli tavrını takınarak geçiştirir (bkz. Ackroyd, 2002, s. 38). Yine Tim, Rowan'ı yardımcı olması için Audrey'in evine getirdiğinde bir yazar olarak içeri girer. Bir kadının yakınında olmasını istemez ama roman yazarı rolü hoşuna gitmektedir ve bunu röntgencilığe benzetir (bkz. Ackroyd, 2002, s. 49). Tim'e yakınlaşmak için onun problemleri ile ilgili konuşmaya başladığında bilimsel bir eda ile konuşur ve bu, onun ders verirken takındığı tavrın hafif bir provasıdır (bkz. Ackroyd, 2002, s. 100). Spenser ile film senaryo yazması üzerine görüşmek onu heyecanlandırır ve onun karşısına nasıl çıkması gerektiğini önceden düşünür ve planlar:

“...Spenser'in karşısına nasıl çıkacağına henüz tam olarak karar vermemişti; senaryolar, kameralar ve oyuncularını düşündükçe beti benzi atan, ama gönlünün yavaş yavaş kazanılmasına ses çıkartmayacak araştırmacı mı, yoksa “medyaya alışık, uyanık, özgüvenli, uzman ve hatta kendini biraz ağırdan satan bir roman yazarı mı?” İkinci yaklaşımın daha incelikli bir yorumunu oynamaya karar verdi ama bu yoruma ilk yaklaşımdan da bir şeyler katacaktı...” (Ackroyd, 2002, s. 120)

Rowan'ın insanlarla ilişkilerinde gerçek kendisi yoktur, kullandığı Rowanlar vardır ve farklı bir role büründürerek her insanın karşısına farklı bir Rowan ile çıkar. Adeta “bellek, kimlik, duygu, davranış ve benlik duygusu ile ilgili problemleri içeren ve semptomları da potansiyel olarak zihinsel işlevselliğin her alanını bozabilen bir kimlik bozukluğu” (American Psychiatric Association, 2016) yaşamaktadır ve dışarda bulunduğu duruma göre farklı çok kişilik yansımasına bürünür. Ackroyd, Rowan'ı üniversite dışına, hayatın içine alarak onu en net haliyle, akademik yanları alınmış gerçek Rowan'ı okurun önüne koyar.

Ackroyd, *Londra: Biyografi*'sinde William Wordsworth, Charles Lamb, Thomas Babington Macaulay ve James Boswell gibi şehrin teatrallığı hakkında yorum yapan ve bundan keyif alan bir dizi edebiyatçıdan bahseder, ancak bunlardan en dikkate değer olanı, Londra'yı "tuhaf dramlar ve ani gösterilerle hayal gücünü dolduran bir sihirli fener" olarak tanımlayan Charles Dickens'dır (Ackroyd, 2003, s. 142). Ackroyd göre Dickens, şehrin en hassas / şaşmaz gözlemcilerinden biridir (Ackroyd, 2004, s. 320) ve kurmaca boyunca Dickensvari bir Londra bayağı bir hissedilir. Onun eseri *Küçük Lorrit*'deki kız, özünde kayıp bir kişidir (Wolfreys, 1999, s. 109) ve Dickens ile beraber hala Londra'nın benliğinde gömülüdür. Ackroyd, kurmacalardan, kurmaca karakterlerinden, Londra'nın mekânsal belleğinden – burada ise küçük kız Lorrit öne çıkar – kendi karakterlerini yaratır ve onlar sanki şehrin kayıp ruhlarının birer temsilci gibi davranır. Mesela, Audrey, kayıp kız Lorrit'in ruhunun kendisinde yaşadığına inanır. Rowan ise her ne kadar Dickens üzerine çalışmakta ise de o Londra'nın ateşini temsil eder. Diriltlen değil yakan, yıkan, yok edendir. Hayatta kalmaya odaklı bir yaşam şekli ve karşılaştığı durumlara karşı buna uygun hızlı pratik tepkileri vardır. Mesela, dördüncü bölümde Dickens'in *Küçük Lorrit* eserinde yer alan ama bir yangında yok olmuş hapishanenin yerini görmek için sokak aralarında gezerken yanına bir genç yaklaşır ve bu sırada Borrough Metro İstasyonu'nun girişinde palyaçolara benzeyen arkadaşları oturmaktadır. Genç, kendisinden kibarca para ister ve sanki hakkı olan bir şeyi isteyen bir insanın sesidir. Rowan, her türlü

çatışmadan, hatta bir tartışma ya da tatsızlık çıkacağına yönelik en ufak işareten bile nefret ettiği ve belki de korktuğu için cebinde bulduğu gümüş parayı ona hemen verir ve bunu yaparken delikanlıya özveri ve dostluk duygularını aynı anda hissettirebildiğini umarak gülümser (bkz. Ackroyd, 2002, s. 37). Ama asıl orada bulunma sebebi olan hapishanenin yerini ona sormaya cesaret de edemez. Oradan uzaklaşırken önüne bir zamanlar Küçük Dorrit'in sığınmak istediği St. George Kilisesi çıkar ve Dorrit gibi o da kiliseye sığınmak ister ama yine Dorrit gibi kapısı kapalı olduğu için içeri giremez. Rowan, kendini riske atacak her hamleden, her girişimden uzak durur. Korkaklığını kendini koruyacak bir hale dönüştürmüştür. Kendi iç benliği, dışında kendini her şeye rağmen koruyan bir kabuk Rowan yaratmıştır.

Çocuklukken cinsellik, aile ve otorite gibi durumlar karşısında Rowan Philips, her ne yaşamış ise içinde bunlar farklı bir şekilde kök salmıştır. "Oedipus kompleksi ne kadar güçlüyse ve otoritenin etkisiyle bastırılması ne kadar çabuk olduysa üstben de sonradan vicdan ve suçluluk duyguları halinde ben üzerinde o kadar şiddetle egemen olur" (Freud, 2001, s. 91-97) ifadesi belki de Rowan'ın üstbenliğini açıklar. Rowan'ın gerçek "ben"i görünenin arkasındadır, gizlidir, içindeki şiddetli duygu ve hazlarının karanlığı altındadır. Bu karanlık yerde duyduğu bedensel haz, birincil önceliğidir. Önceleri cinsel dürtüleri bastırmaya çabalamış ama sonra gittiği psikoloğun tavsiyesi ile homologunu keşfetmeye başlamıştır. Cinsel ilişki kur sözleri Rowan için taşa kazınmış gibidir ve Londra'da bıkmadan usanmadan cinsel ilişki peşinde koşar (bkz. Ackroyd, 2002, s. 34). Yakışıklı her adama sevdalanır. Birini bulamadığı zaman kendini cinsel anlamda tatmin eder. İsteddiği gibi geçmeyen bir günün olursa o günün sonunda günün acısını çıkarmak ve bir erkek bulmak için geceye dalar. Tam bir sapık ve sapıklığın örneğidir o. Oldukça kültürlü bir edebiyatçının bu kadar ölçsüz ahlaksızlığı ondaki dengesizliğin gerçekte bir göstergesidir. Aslında Rowan böyle davranmakla kendisinden kaçır ve bu kaçır için karanlık en uygun yerdir (bkz. Ackroyd, 2002, s. 104). Mesela, on dördüncü bölümde girdiği bir barda bedenini sergiler, erkeklere gülümser ve kendini, kendi bedenini, içinde Londra ve Dickens ile beraber pazara sunar. Bir boyacı ile konuşur ve adamı beğenir. Konuşmaktan sıkılarak bacağını adamınkine yaslar, adam kendi bacağını çekmez, aksine gülümser. Anlaşma imzalanmış gibidir ve artık yapılacak şeyler aşağı yukarı bellidir (bkz. Ackroyd, 2002, s. 109). Adamın evinde onunla beraber olur. İş biter bitmez oradan çıkar. Rowan zevklerini tatmin eder etmez bulunduğu yerden ayrılan ama aynı kişi ile de görüşmeyen biridir. Tim, onun için istisna olacaktır. Hayatı cinsel dürtüleri ile gören ve bakan bir karakterdir ve edebiyat, kitap dünyası ve üniversitenin doyuramadığı azgın bir yaratıktır.

Cinsel doyum gerçekten de Rowan Philips'de merkezi bir dürtüdür. Tim'e yıkılan hapishanenin olduğu yeri gezdirmesi için telefon eder ve telefon görüşmesi bitince Rowan, önce Tim'in telefonu kapatmasını bekler, onun soluğunu dinler ve bu ona çok tatlı gelir (bkz. Ackroyd, 2002, s. 89) Ardından Tim'i düşünerek kendini cinsel olarak tatmin eder. Yine buna benzer bir şeyi Tim'le bulduğu gün yaşar. Buluştuklarında Audrey gelmez çünkü bazı sorunları vardır. Rowan, bunları hemen ona yakınlaşma fırsatı olarak görür ve aslında Audrey ile ilgili bir şeyler bilmese de konuşur. Böylelikle Tim'le dost olmayı, ona yakınlaşmayı başarır. Ayrılrken Tim'e telefon numarasını verir ve onu yanaklarından öper. Onunla o gün beraber olamaması onu bir erkeğe adeta susatmıştır. Sanatla ve üniversiteyle ilgili bir kişi, iğrenç ve bayağı davranışlar içerisindedir. Ackroyd, uçlarda hayvanca hazların peşinde bir akademisyen tasvirini Rowan ile özdeşleştirerek alışkınlıkları kırar.

Bununla beraber Rowan Philips aynı zamanda parasal konularda da büyük bir doyumsuzluk içinde olduğu görülür. Spender onunla senaryo konusunda görüşme teklif edince hevesle kabul eder ancak pek çok güçlü duygusu gibi bunu da bastırır ve gizler. “Dickens onun alanıdır ve filmin kendisine para getireceğini, iyi bir gelir kaynağı olacağını düşünür” (Ackroyd, 2002, s. 120). Aslında film işi ile doyumsuzluğunu biraz bastırmak ve böylelikle Cambridge’te onu tutan her tür bağ ve sorumluluktan kaçmayı ister (bkz. Ackroyd, 2002, s. 170). Film sektörü ve beraberinde kazanacağı para ona kendi arzuladığı hayata giden bir yol açacağını düşünür. Film setindeki kazadan sonra senaryo değişikliği gündeme gelince Rowan, “Spenser’in önereceği her türlü değişikliği tartışmaktan son derece hoşnuttur ve bu çabası için fazladan para aldığı sürece her tür yardıma da hazırdır” (Ackroyd, 2002, s. 211). Rowan, akademideki rutin hayatın ona sağladığı kabuğu kırmak, ondan kurtulmak ister ve içine sinmiş hazlarını doyurmak için paranın ne kadar gerekli olduğunun da farkındadır. Böylesi bir akademik tiplere şaşkınlıkla beraber okurda bir ürperti de uyandırır.

İnsanlarla ilişkisinde Rowan Philips, özellikle konuşma tarzını ve kullanacağı kelimeleri dikkatle ölçer. Spenser ile ilk buluşmasında konuya çok bilinçli bir giriş yapar:

“... ne tuhaftır ki bir gün evvel Marshalsea’nın çevresinde dolaştım, sırf meraktan sanırım. Orada çok ilginç insanlar var gibi geliyor bana. Filminiz için o eski sokakları kullanmayı hiç düşündünüz mü, Spenser?” Bu açılış cümlelerini önceden tasarlamıştı. Rowan sözcükleri kullanmakta çok ustaydı.” (Ackroyd, 2002, s. 123)

Edebiyatın kelimeleri kullanma gücünü çok iyi bilir ama onu insanları kendine çekmek ve yönlendirmek için kullanır. Böylesi yüksek bir sanat bilgisini etkili bir dile dökerek beceriye sahip bir insanın, davranış ve yaşantı olarak o kadar aşağıda olması kitap boyunca garip bir hava oluşturur. Mesela Spenser ile bu görüşmesinde onu konuşurken dikkatle izler ama Spenser ona baktığı an gözlerini kaçırır (bkz. Ackroyd, 2002, s. 123). Şehvetin dışındaki temaslar ona korkunç gelir ve kendi doğasına özgü bir hareketin fark edilmesini hiç istemez. Spenser onun için sadece arzuladığı dünyaya kendini biraz daha yakınlaştıracak bir araçtır, yoksa insan olarak gözünde bir değeri yoktur. Kurmaca içerisinde akademi dışındaki Rowan’a her odaklanış, okurda büyük bir hüsrana neden olur.

Rowan Philips’in içinde nasıl bir canavar barındığını en çabuk fark eden belki de film yapımcısı ve gözlem gücü keskin Spenser olur. Senaryo değişikliği gerektiği zaman Rowan, hemen Spenser’in ruh haline girerek Dickens’ın kendi çağdaşları olmadığı için zaten bazı değişikliklerin gerekli olduğunu söyler. Yapmacık unsurların düzeltilmesinin gerekliliğini belirtir. Bu eksikleri söylerken Spenser böylesi problemleri görüntülerin kapatacağını söyler çünkü “Görüntüler asıl öyküyü anlatırlar” (Ackroyd, 2002, s. 212). Spenser, Rowan’ı sözlerinden çok onu görüntüsü ile algılamaktadır ve çoğu insan gibi o da Rowan’ın görüldüğü gibi biri olduğunu sanmıştır (bkz. Ackroyd, 2002, s. 213). Oysa görüntü asıldır, yaşanılan gerçektir, konuşulan ve düşünülen değildir. Rowan’da kendi gerçekliğini zannedilen imajının ötesinde yaptıkları ile göstermektedir.

Tim ise Rowan Philips’in gerçek yüzünü sonradan ancak yakınlaşınca görür ve onun hakkında belki de en gerçekçi ve bir o kadar da en basit yorumda bulunur: erkek düşkünü (bkz. Ackroyd, 2002, s. 179). Bu, Rowan’ın Tim’i Cambridge’e getirdiğinde ve artık ilişkilerinin bilinmesini istediği bir zamanda gerçekleşir. Rowan’ın planlaması bu sefer yerli yerinde yürümez. Lokantada Tim’in söylediği bu son derece gerçekçi ifadeye çok

kızlar: “Garson çekildiğinde Rowan’ın utancı çoktan öfkeye dönüşmüştü. Bu çocuğa bunca zaman ve çaba harcamasının ödülü demek “erkek düşkün” olarak nitelenmekti ha?” (Ackroyd, 2002, s. 179). Tim, Londra’nın sade şehir sakinlerinden basit bir insandır ve Rowan için yaptığı iki kelime onu en doğru özetleyen bir ifadedir. Dahası bu yerli yerinde nitelendirme, üniversitede saygın bir konumdaki bir kişiye son derece sade bir Londralı tarafından yapılmıştır.

Aslında Audrey, Rowan’dan biraz kuşkulmuş ve Tim’le bazı şeyleri paylaşmıştır. Ama Tim, Audrey ile problemlerinin içinden çıkamadığından, bunları kendisi çözemediğinden Rowan’ın desteğine ihtiyaç duyar. Bunun karşılığında da Rowan’ın kendisini kullanmasına izin vermiştir veya belki de daha doğrusu doğal olarak Rowan gibi birisi bunu öngörerek olayları yönlendirmiştir. Rowan ile ayrıldıkların zaman Audrey’e başından beri haklı olduğunu ve bir genelleme yaparak yazarların nasıl bir insan olduğunu anlamının güç olduğunu söyler: “Evet, başından beri haklıymışsın. Yazarların aslında nasıl insanlar olduğunu anlamak güç. Bir an senin üzerine titiyorlar, sonra bakıyorsun sırtlarını dönmüşler.” (Ackroyd, 2002, s. 194) Tim, Rowan’ı bir akademisyenden daha çok bir yazar olarak algılamaktadır ve zihnindeki yazar imajı ile düşünmektedir ama onunla işlediği günahları Audrey’e de açmaz, açmaya cesaret edemez. Rowan, insanların hayatlarında kötü bir iz bırakmaktadır.

Tim, Rowan ile ilişkisine anlam vermekte zorlanırken Rowan, onun sadece bedenini kullanmaz aynı zamanda Spenser’in çekeceği filmin senaryosunu yazarken o mahallenin bir sakini olarak Tim’i ve onun kendini ifade ediş şeklini de yazmakta olduğu kitabına taşır. Kitaptan bölümleri Tim’e okurken, daha doğrusu kontrol ederken Tim kendi söylediği bazı sözleri ve deyimleri Rowan’ın kullandığını fark etmez bile (bkz. Ackroyd, 2002, s. 155). Rowan, insanların her şeyini emme potansiyeline sahip insan dışı bir mahluk gibidir. İşi bitince onları bir kenara çabucak da atabilmektedir. Bu tiplere ile akademisyenin özdeşleşmesi, oldukça aykırı bir durum gibi durur ve böylesi iki uç kutbun bir araya getirilmesi aynı zamanda anlatıya bir farklılık katar.

Bununla beraber Rowan Philips de diğer karakter gibi öyle görüldüğü kadar güçlü bir karakter değildir. Rowan da romanda hayat karşısında geri kalmış, ideallerini gerçekleştirememiş, yaşamı şekillendirmekten çok ona göre şekillenen pozisyona çoğu zaman girmiştir. Tim’in hayata katılımcı olmaktan çok bir izleyici gibi kendini hissetmesi, Spenser’in eşinin hayatta kendini gerçekleştirememiş bir kişi gibi kendini görmesi ve bunu yıkma çabasının intihar girişimine kadar onu götürmesi, Audrey’in ideallerinin gerisinde kalması buna benzer örneklerdir. Spenser sıkıntılı bir günün ardından gece dışarı yürüyüşe çıkar ve birkaç kilometre yürüdükten sonra kente dönüp bakar. Kentten yansıyan turuncu ışık, gökyüzünü pırl pırl aydınlatır ve kent tıpkı dönerek yanan ve değdiği her şeyi yok eden ama aynı zamanda bir enerji ve ışık kaynağı olan bir ocağa benzer (bkz. Ackroyd, 2002, s. 210). Londra yanan ve yakan bir şehirdir ve romanın tüm karakterleri onun ateşi altında erimektedir. Rowan da aslında kendini hayat karşısında başarısız ve aciz hisseder ama hem o bunun bilincindedir hem de bunu saklama konusunda çok hünerlidir.

Film senaryosu Rowan Philips’i Cambridge’e yabancılaştırır ve bitmek tükenmek bilmeyen bir çabıyla bir parçası olmaya çalıştığı ve büyük bir hevesle katıldığı yazın ve akademi dünyaları artık ona küçük ve dar gelmeye başlar (bkz. Ackroyd, 2002, s. 170). Çünkü orası içine, kendi doğasına uymayan bir dış yaşam alanıdır. Üniversiteye bakışını artık dışa vurabilmektedir:

“... ‘Cambridge,’ diyordu, ‘bilgiyi kendini beslemek için arayan bir üniversitedir, vampir bir kurumdur.’

‘Burada ileriye görmeye çalışmak,’ diyordu gözde bir-iki öğrencisine, ‘gece yarısı harita okumaya çalışmaya benziyor’...” (Ackroyd, 2002, s. 170)

Tim’i Cambridge davet ederek üniversite ve üniversite hayatına aslında meydan okur. Birbirinden ayrı tuttuğu, birbirinden farklı yaşadığı iki dünyayı çarpıştırır (bkz. Ackroyd, 2002, s. 174). Ama bunu Tim ile yapamayacağını da tam burada anlar. Bu girişimi, istediği sonucu doğurmayacağı için korkuları daha da artar ve Tim ile ilişkilerini bitirmesine neden olur. Bütün bunlar olurken akademiden başarılı bir karakterin yaşamına yakın odaklı şahit olmak ve ahlaksız uğraşlarını izlemek, okura sarsıcı gelir. Çünkü normal şartlarda bir akademisyenin kurmacadaki tiplerinden kitaplarla, öğrencilerle, dersleriyle ve bilimsel çalışmalarıyla ilişkili anlatımlar beklenir.

Rowan Philips’i Cambridge ziyarette Tim ise üniversite ve kampüs hayatını daha yakından görme fırsatı bulur. Televizyonlarda izlediklerine benzer bir üniversite göreceğini umar. Cüppeler giymiş, ellerinde maskotları olan ve kahkahalarla kırılan binlerce öğrenci göreceğini düşünür ama hayal kırıklığına uğrar çünkü üniversite cansız, boş görünür, hayat yoktur (bkz. Ackroyd, 2002, s. 172). Rowan ile üniversite bahçesinde gezerken canı sıkılır ve kampüsü kocaman bir açık hava hapishanesine benzetir. Rowan ise onunla olaysız ayrılma derindedir. Oysaki Tim buna dünden razıdır. Karakterlerin bakış açısıyla anlatının verilmesi okurda olaylara karşı bakışların nasıl da farklı olabileceği gerçeğini hatırlatır.

Londra’yı yanan ateşe benzeten Spenser ile farklı beklentileri olan Rowan Philips’in gelişen yeni şartlarda filmi gözden geçirmek için buluşması sırasında çıkan “yangın” romanın farklı küçük hikayeleri birleştiren ana hikâyenin de dağılmasına neden olacaktır. Yangının rolü, şehrin doğası gibi belirsizdir, temizleyici olduğu kadar yıkıcıdır, yıkıma neden olduğu kadar yeniden doğuşa da yol açar, Ackroyd’un en sevdiği bir imge anka kuşu benzeri bir şehir imajını çağırıştırır (Wolfreys, 2004, s. 14). Zaten Ackroyd, kırmızının Londra’nın rengi olduğunu, Boadicea şehri altında kalan toprağın kırmızı oksitlenmiş demir tabakasının, Thames’daki işçilerin hoşnutsuzluğunun bir simgesi olarak buldukları kırmızı bayrağın, kanın ve en önemlisi 1666 Büyük Londra Yangını’nın işaret ettiğini ve Londra’nın ateşle dövüldüğünü söyler (Kinnes, 2004). Dolayısıyla kurmacadaki bu yangınla Ackroyd, Londra’nın mayasına, onun özüne ve belki de insanın içindeki karanlığa bir gönderme yapar. Çünkü bu yangın, Rowan’ın başka bir çirkin yüzünü ortaya çıkarır: Başka hayatlar onun derdinde değildir.

Yangın, Rowan Philips’i tüm çıplaklığı ile ortaya serer. Onun en çarpıcı yanı, ne kadar merhametsiz ve diğer insanlara karşı ne kadar kaygısız olabileceği, yirmi yedinci bölümde göze çarpar. Spenser, Rowan ile grev yüzünden artık terk edilmiş olan ırmak kıyısındaki kurulu setin çevresinde yürüyüşe çıkar. Bu sırada Audrey, “öyle uzun süredir gözardı edilmişlerdi ki artık davranışlarından kendilerini sorumlu hissetmeyen” (Ackroyd, 2002, s. 217) serserileri ikna eder ve terk edilmiş bir binayı ateşe verir. Ama o bina, yangın setinin kurulu olduğu yerin hemen yanındadır ve haliyle hemencecik sete sızar. Rowan, bu işin uzamasından alacağı parayı düşünürken Spenser seti kurtarmak ister ve Rowan’dan yardım ister (bkz. Ackroyd, 2002, s. 218). Rowan, Spenser’i sadece izler ve onun seti kurtarmaya çalışırken bir tentenin altında kaldığını görür. “Çabuk hareket ederse Spenser’i tentenin altından çıkarabilir” (Ackroyd, 2002, s. 220) olduğunu

fark eder ama kılmıdamaz. Hatta oradan kaçmaya başlar. Audrey'in kahkahasını duyar. Oysa Tim olanları görüp fark edince doğruca yangına koşar ve Rowan ile bir an karşılaşır, göz göze gelir. Rowan olay yerinden uzaklaşırken o yangının olduğu yere koşar ve tehlikeleri umursamadan Audrey'i kurtarır. Spenser ise *Küçük Dorrit*'in yıkıntıları arasında yanarak ölür (bkz. Ackroyd, 2002, s. 222). Rowan'ın daha korkunç bir yanı, karanlık bir içyüzü ortaya çıkar: Her ne kadar bir akademisyen olsa da ve bilgi ile uğraşsa da yaşadığı toplum ve içindeki insanlar onun için hiçbir önemi yoktur, tamamen değersizdir. Kendinden çaresizce yardım bekleyen bir insana, üstelik tanıdığı bir kişiye hiç acımadan, tereddüt etmeden ve vicdan azabı çekmeden sırtını döner. Rowan, belki de akademinin toplumdan ve insandan kopuk oluşuna çarpıcı ve abartılı bir örnektir ama okur zihninde kalıcı kötü bir izlenim bırakır.

"Viktorya Dönemi kurgusunun karakteristik çoklu olay örgüsünü takip eden *Londra Yanıyor* (Onega, 1998, s. 27) farklı bölüm açıkları ile ve Dickens gibi eksantrik ve/ya tuhaf karakterlerle küçük hikayeleri oldukça hassas ortak bir üst hikâyeye taşır. Ackroyd'un diğer kurmacaları gibi "doğüstü olayları içeren çoklu dünya fantezileri, uydurma hikayeler veya Gotik yinlemeler, daha önceki olayların esrarengiz tarihsel yankılar ve karakterlerin yüzyıllarla ayrılmış görünen tarih ötesi kimlikler" (Robinson, 2011, s. 31) ile kurulu *Londra Yanıyor* bu üst hikâyeden küçük hikayelere acıklı ama tamamlanmamış olarak biter. Sonuçta Spenser'in her şeyini verdiği film tamamlanamaz, çünkü içinde Dorrit'in ruhunu taşıdığı inanan Audrey seti ve set ile beraber kendi hayatını da yakar, Spenser burada yanarak ölür, intihar girişiminde bulunan Laetitia evde uyumakta ve neye uyanacağını farkında bile değildir, Tim ise edilgen oluşundan dolayı hayatın kendisini sürüklemesini daha da izleyecek görünür, ve kurmacanın en sapkın karakteri Rowan, akademinin kendisini pek de büyümediği dünyasından çıkamamıştır ve öte hayatını yine son derece bayağı sürdürmeye mahkum kalır. Örülen üst hikâyeye böylece yeniden parçalarına ayrılır ama bu sefer bu parçalar ilk baştaki parçalar ile aynı değildir. Bu parçalanmanın yegâne sebebi toplumun birleştirici bağlarından olduğuna inanılan bir yerden, bilim kulesinden insanların yaşamını düşen ateştir, yani Rowan'dır. Okur da kendini saran bir yangının tam ortasında kalmış bir his içerisinde öylece kalır.

Sonuç

İngiliz edebiyatının çağdaş seçkin yazarlarından Peter Ackroyd, geri planında yoğun olarak Londra, tarih ve İngiliz edebiyatını yerleştirdiği ve bunları olay örgüsünde sanki kurmaca karakteri gibi kullandığı *Londra Yanıyor*'da farklı küçük hikayelerle bir ana hikâyeye örer. Kitabın "öykünün bundan önceki bölümü" başlıklı ilk kısmında her olayın diğer olaylarla gizli ve dolaylı etkisine vurgu yapan ifadeleri, aslında kurmacadaki olay akışı hakkında okura ön bilgi verir niteliktedir. Bu bilgilendirme ile Ackroyd, kurmacanın belki de en belirgin yanı olan alışkanlıkları kırma özelliğini olaylar ve karakterler üzerinde ustaca sergiler. Romanın ana karakterlerinden Rowan Philips okuru sarsma anlamında buna Ackroyd'un kullandığı tam da yerinde bir örnektir. Akademi dünyası ve akademisyen, halkın gözünde bilim yuvası ve bilimsel araştırmanın temsilcisidir, konumları toplum nezihinde son derece saygındır ve yazdıkları ve söyledikleri bir o kadar da kayda değerdir. Dolayısıyla akademisyen insani değerleri yüksek örnek bir insan modeli olarak görülür. Ama Ackroyd'un burada çizdiği Rowan karakteri bu algıyı kırmakta ve akademi ve akademisyen bakışını adeta yerle bir etmektedir çünkü okurun karşısına onu çok farklı bir şekilde çıkarır. Toplumda bilgi ve değeri temsil eden akademik bir kişiyi Londra'nın karanlıklarında hazları peşinde koşanların içinde bulunduğu aşağılık bir yaşamla yan yana getirir.

Rowan Philips, Cambridge’de İngiliz Edebiyatı Bölümü’nde akademik anlamda başarılı genç bir akademisyendir ve geleceği son derece parlaktır. Ama geçmişinde her ne yaşamış ise bunlar hayatında derin ve kapanmayan izler bırakmış ve karakterinin oluşmasında önemli bir rol oynamıştır. Ama kurmacada bunların izi sürülmez. Rowan, görüldüğü ile yaşadığı, yaptığı ile düşündüğü, dışı ile içi son derece tezat bir kişiliktir. Eşcinseldir ve dahası cinsel anlamda doyumsuzdur. Bundan dolayı Londra bir ev alır ve hafta sonlarını orada kendine gecelik bir erkek bularak geçirir. İnsanlarla ilişkilerinde Kanadalı olduğu için kolaylıkla aksan değiştirerek farklı kimliklere bürünür. Yalan söylemede ve kendini her türlü risk altından kolaylıkla çekmede hünerlidir. Korkaktır ama bu onu girdiği riskli ortamlardan kurtaran bir duygudur. Para ve farklı hayatlar onun için cinsel tercihini daha rahat yaşaması için sadece bir araçtır. Uzun süreli bir ilişkiye girmek ve Cambridge’de yaşam şeklini ilan etmek ister ama olayların gidişini kontrol edemediği için kendini yakıştıran sözlere de öfkelenir. İnsanlarla konuşurken rol yapar ve onları göz göze gelmeden, gözleri ile karşılaşmadan gözlemler. Karşı cinsi, kadınları hiç sevmez ve hatta onlarla fiziksel bir temas ona korkunç gelir. Cinsel susama duygusu onda artık olağan bir haldir ve erkek bulamadığı zaman kendi kendine tatmin olur. Toplum ve toplumdaki insanlar onun umurunda değildir. Zor bir duruma düşmüş bir insana yardım etmez, aksine böyle bir durumun yaşandığı yerden hızla uzaklaşır. Rowan, bir akademisyen olarak insanda oluşan kabulü, normal beklentileri yerle bir eder.

Mekân bağlamında, Rowan tiplemesinin bir ucu üniversiteye diğer bir ucu da Londra’ya uzanır. Londra, kimlik ve mekân arasındaki bağlantının sorgulandığı ve aynı zamanda edebiyatın göndergesel kapasitelerinin araştırıldığı bir yerdir (Head, 2002, s. 202). *Londra Yanıyor*’da Ackroyd, bu anlamda canlı bir Londra ile Dickens’in Küçük Lorrit karakteri üzerinden insanların yaşadıklarının birbirlerini nasıl olumsuz etkilediğini göstererek karanlık bir anlatı alanı açar ve bu alan içinde toplumda algılanan akademisyen kimliğini Rowan ile sorgular. Üniversiteyi, Londra’da bir nevi yakar. Okur karşısına psikolojik sorunlar yaşayan, cinsel sapkınlıkları olan, yalan söyleyen, rol yapan, insan kullanan, merhamet duygusu olmayan, ruhsal bozuklukları sahip, bedenini cinsel anlamda pazarlayan son derece aşağılık bir akademisyen çıkarır. Olayların şahidi ama karışmayanıdır. Üniversite ise bilginin vampirce emilip topluma yansıtılmadığı karanlık bir mekân olarak ve sanki açık hava cezaevi gibi tasvir eder. Böylelikle Ackroyd, Rowan Philips ile toplumun en seçkin topluluğundan en saygın sayılabilecek kişilerden birini toplumun en aşağı bir yerinde en bayağı bir halde tasvir eder. Mekan ve zaman olarak çoklu farklılıkları bir arada tutarak çağdaş İngiliz romanında beklentilerin tersine son derece olumsuz sapkın bir karakter çizen Ackroyd, akademi dünyasına değişik, şaşırtıcı ve sarsıcı bir ışık tutar.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığının 06.10.2022 Tarih, 2022/16/11 Nolu kararı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – İthenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Yazar Katkıları	Çalışmanın Tasarlanması: 1. Yazar (%34), 2. Yazar (%33), 3. Yazar (%33) Veri Toplanması: 1. Yazar (%34), 2. Yazar (%33), 3. Yazar (%33) Veri Analizi: 1. Yazar (%34), 2. Yazar (%33), 3. Yazar (%33) Makalenin Yazımı: 1. Yazar (%34), 2. Yazar (%33), 3. Yazar (%33) Makale Gönderimi ve Revizyonu: 1. Yazar (%34), 2. Yazar (%33), 3. Yazar (%33)

Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. *Osmaniye Korkut Ata University Rectorate, Social Sciences Scientific Researches Ethics Committee Decision was taken with the decision dated 06.10.2022, numbered 2022/16/11 of the Presidency of the Publication Ethics Committee.
Plagiarism Checks	Yes – İthenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The authors acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Author Contributions	Design of Study: 1. Author (%34), 2. Author (%33), 3. Author (%33) Data Acquisition: 1. Author (%34), 2. Author (%33), 3. Author (%33) Data Analysis: 1. Author (%34), 2. Author (%33), 3. Author (%33) Writing up: 1. Author (%34), 2. Author (%33), 3. Author (%33) Submission and Revision: 1. Author (%34), 2. Author (%33), 3. Author (%33)

Kaynakça | References

- Acroyd, Peter. (2002). *Londra Yanıyor* (A. Çelik, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.
- Ackroyd, Peter. (2003). *London: The Biography*. New York: Anchor.
- Acroyd, Peter. (2004). *Albion: The Origins of the English Imagination*. Londra: Vintage.
- American Psychiatric Association. (2016). *What Are Dissociative Disorders*. Erişim: 25.11.2022, <https://www.psychiatry.org/patients-families/dissociative-disorders/what-are-dissociative-disorders>
- Ball, J.C. (2004). *Imagining London: Postcolonial Fiction and the Transnational Metropolis*. Toronto: University of Toronto Press.
- Bilgili, G. Ö. (2017). "Yalan Söylemek Üzerine", *Ayrıntıdergi*, sayı 19, Ocak-Şubat, <https://ayrintidergi.com.tr/yalan-soyleme-sanati-ustune/>
- Bradford, R. (2007). *The Novel Now*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Chalupsky, Petr. (2016). *Horror and Beauty: The World of Peter Acroyd's London Novels*. Prag: Karolinum Press.
- Freud, Sigmund. (2001). *Haz İlkesinin Ötesinde - Ben ve İd* (A. Babaoğlu, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Freud, Sigmund. (2016). *Bir Yanılsamanın Geleceği* (A. Yardımcı, Çev.). İstanbul: İdea Yayınları.
- Head, Dominic. (2002). *The Cambridge Introduction to Modern British Fiction, 1950-2000*, Cambridge: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511606199>
- Keen, Suzanne. (2006). "The Historical Turn in British Fiction", *Contemporary British Fiction* (J. F. English, Ed.). Oxford: Blackwell Publishing, s. 167-187.
- Kinnes, Sally. (2004). "Peter Ackroyd's London", *The Times*, 2 Mayıs 2004.
- Murray, A. (2007). *Recalling London: Literature and History in the Work of Peter Ackroyd and Iain Sinclair*. Londra: Continuum.
- Onega, Susana. (1998). *Peter Ackroyd*. Plymouth: Northcote House.
- Robinson, Alan. (2011). *Narrating the Past: Historiography, Memory and the Contemporary Novel*. London: Palgrave Macmillan.
- Wolfreys, Julian. (2004). *Writing London*. Vol. 2: materiality, memory, spectrality. Basingstoke: Palgrave Macmillan. <http://dx.doi.org/10.1057/9780230514751>
- Wolfreys, Julian. (1999). "Imagining the Labyrinth: A Conversation with Peter Ackroyd", *Interdisciplinary Literary Studies*. Fall, Vol. 1, No. 1, s. 97-114.